

CLAIRE KILROY

Soldaat, Matroos

Vertaling Lidwien Biekman

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

Voor Jim Kilroy; Trambo, Donkey Howthy, Pa
Papa

En voor Sarah Bannan, onze gewonde soldaat
wier geliefde matroos, Ruairí, deze wereld heeft verlaten.
Go mbeidh áit aige i measc na nAingeal

I

Nou, Matroos. Daar zijn we dan weer, jij en ik in elkaars armen. De aarde draait onder ons en alles is goed, voorlopig. Jij weet nog niet dat wat wij samen hebben tijdelijk is. Maar ik wel. Ik sluit mijn ogen en ik weet het.

Na middernacht. Ik ben als enige in huis nog wakker. Jij bezorgt me zo veel ellende, maar kijk nou naar je, kijk nou naar je! Verrukkelijk, zei een vrouw in het voorbijgaan een keer, en toen hield ik je wat steviger vast. Ik zeg voortdurend tegen je dat ik van je hou, maar dat is niet genoeg. *Ik hou van je, ja? Ik hou van je, oké? Ik hou van je, luister je wel? Begrijp je dat?* Ik zal alle tijd die we samen nog hebben gebruiken om jou met die bevestiging om de oren te slaan, maar toch nooit het gevoel hebben dat ik mijn punt duidelijk heb gemaakt. Wat is er toch met mij aan de hand?

Ik druk mijn gezicht in je haar, zet mijn lippen in je hals om jou beter in me op te kunnen nemen en dat voelt als diefstal. Diefstal van wie, dat weet ik nog niet. Zij zal zich op een goed moment, op een kwaad moment, wel bekendmaken, of misschien wordt het een hij. Ze zullen niet goed genoeg voor je zijn en ik zal koeltjes glimlachen en die wetenschap voor me houden. Alles zodat je maar in mijn leven blijft. Ik probeer mezelf voor te bereiden. Op deze manier probeer ik me voor te bereiden.

Weet je wat ik allemaal voor jou zou doen? Ik hoop van niet. De vraag is wat ik niet voor jou zou doen. De wereld om ons heen dendert voort en ik bescherm jouw slapende lijfje met mijn armen, ik ben bereid de hemel te bezweren dat ik voor jou zou doden, dat ik anderen voor jou zou doden, dat ik mezelf zou doden. Ik zou zelfs mijn man doden als het erop aankwam. Ik zweer je dat elke vrouw in mijn positie er ook zo over denkt. We zijn allemaal druk druk druk, we duwen boodschappenkarretjes voort of iets anders, en doen alsof liefde van dit voltage normaal is, huiselijk zelfs. Dat we weten hoe we ermee om moeten gaan. Maar ik weet dat niet.

Ik ben te oud voor jou. Dat zie ik wel in nu. Nu het eindelijk tijd is om volwassen te worden. Ik dacht dat ik jong was, maar toen kwam jij mijn leven binnenstormen, en was dat voorbij. Ik kan het tempo bijna niet bijhouden. Ik probeer het wel, maar het valt me zwaar. Tegen de tijd dat het donker wordt, kan ik mijn oude vijand, de trap, niet meer aan. Ik sjok erheen, probeer mijn krachten te verzamelen. En toch, hoe gesloopt ik ook ben: ik staar elke avond naar jouw slapende gezicht. Jaja, ik weet het, we schreeuwen de godganse dag tegen elkaar, maar als je slaapt, treedt mijn liefde voor jou buiten haar oevers. Ik prevel het tegen je slapende lichaam. Niet dat je daar iets aan hebt, maar toch. Hier zit ik. Heb jij enig idee hoe mooi je bent? Foto's kunnen dat nooit helemaal vangen.

Ik ben bang dat we op een dag niet meer met elkaar praten. Dat gebeurt zo vaak. Op een dag keer je je tegen mij en geef je mij overal de schuld van. Dingen die nog niet zijn gebeurd zullen mijn schuld zijn. Dingen die ik heb ge-

daan en die ik heb verzuimd te doen. En ik vraag je dit: laten we altijd met elkaar blijven praten. Verban me niet uit je leven. Op een dag zul je weggaan, dat is zoals het hoort. Ergens kan ik bijna niet wachten. Maar ergens is dit er ook. Ik droomde dat onze namen voor eeuwig en eeuwig in een stenen anker gekerfd stonden. En op een bepaalde manier is dat ook zo.

Het is laat en ik ben moe. Er zijn dingen die ik je moet vertellen. Slechte dingen, donkere dingen, dingen die ik heb verborgen. Jouw vertrouwen is zo groot dat het pijn doet. Ik heb je een keer bijna verlaten.

Een verkeerde bekentenis is erger dan geen bekentenis. Ik heb je echt een keer verlaten. Toen was je helemaal alleen. Dat foute beeld duikt op onbewaakte momenten op – als ik een kopje afspoel of een was draai, dan lig je daar ineens met je volmaakte huid. Ik was mezelf niet. Ben ik nog steeds niet. Ik wachtte tot je in slaap viel, want als je keek zou ik het niet kunnen. Je zou indommelen en dan zou ik wegsluipen. Dat was het plan. Later zou je wakker worden en kijken waar ik was, maar ik zou er niet zijn, ik zou er nooit meer zijn.

Het was onze eerste Pasen samen. Ik verheugde me al weken op ons uitstapje. Ik rekende er zelfs op. Grote fout. Ik liep met open ogen op de afgrond af. De donkere maanden van onze begintijd waren zwaarder geweest dan alles wat ik ooit had ervaren, ik wist niet eens dat dit normaal was voor vrouwen in het Westen; ik sleepte mezelf door de nachtploeg als de gewonde soldaat die ik was. Maar Pasen gloorde aan de horizon en de dagen werden langer, het teken dat de beproeving bijna voorbij was, dat we het

hadden overleefd, dat alles vanaf nu lichter werd, warmer, gemakkelijker, dat de wereld op het punt stond in bloei te komen, en dat ons geluk – o, ons geluk, Matroos, ons zuivere, witte geluk! – in deze hof van Eden zou zegevieren. Als we het eerst maar volhouden tot Pasen, zo sprak ik me heel januari, februari en maart moed in terwijl ik langzaam maar zeker richting de kloof schuifelde. Ik heb altijd een ideaalbeeld in mijn hoofd van hoe iets zal zijn, maar dat klopt nooit met de werkelijkheid.

Jij bent de enige uitzondering.

Door de discrepantie tussen mijn verwachtingen en hoe Pasen bleek uit te vallen, kreeg mijn daaropvolgende ontzetting iets wraakzuchtigs. Zelfmedelijden is een gevaarlijke emotie. Ik kan het weten. In de kleine uurtjes van Goede Vrijdag zag ik in mijn duistere razernij een kwaadaardige macht door de gangen van mijn eigen huis ijsberen. Ik was een uitgeputte vrouw die zich verder uitputte en ik lijk die nacht een of andere grens over te zijn gegaan omdat de werkelijkheid niet meer werkelijk was, al begreep ik dat destijds niet. Ik meende dat mij iets verbijssterends werd onthuld. Namelijk: ik was maar een vrouw. Ik was maar een vrouw! Waarom was dat niet eerder tot me doorgedrongen? Een vrouw was in deze maatschappij minder waard dan een man. De tijd van een man was belangrijker, de dingen die hij deed waren belangrijker. Nu was het moment gekomen om een stap terug te doen zodat de man zich met zijn belangrijkere dingen kon bezighouden. Nee, Matroos, het huwelijk was niet wat ik ervan had verwacht. Je stelt jezelf open als je iemand een trouwbelofte doet. Je vindt je eigen welzijn even belangrijk als

dat van de ander. En als hij je niet halverwege tegemoetkomt, nou. Nou, nou, nou, dacht ik terwijl ik naar de deur staarde die mijn echtgenoot eerder die avond voor mijn neus had dichtgedaan. Nou, nou, nou, is dit dus hoe het gaat?

Als de persoon met wie jij je leven denkt te willen doorbrengen zich meldt, dan zal ik de wacht houden. Ik zal glimlachen, met ontblote tanden.

Nee hoor. Ik zal blij voor je zijn. Dat weet je wel.

Op Goede Vrijdag kwam de dageraad en daarmee mijn wanhoop – niet geslapen en toch moest ik aan de dag beginnen. Alles voelde vreemd. Vreemder dan anders: ik had niet één nacht doorgeslapen sinds jij met een knal ten tonele verscheen – ik hou van je, maar godallemachtig. Had ik maar zes ongestoorde uren voor mezelf gehad, dan was dit misschien allemaal niet gebeurd.

Vier. Ik zou tekenen voor vier. Drie.

Dat is geen excuus. Er is geen excuus. Het is allemaal niet jouw schuld.

Toch voelt het goed om op die manier tegen je te praten. Om deze tijd samen met jou te hebben. We zijn de hele dag samen, maar we hebben nooit tijd, als je begrijpt wat ik bedoel. Natuurlijk begrijp je dat niet. Je weet amper wat dat is, tijd.

Mijn echtgenoot lukte het om te slapen die nacht. Ik had hem gehoord, ik had naar hem gelúisterd aan de andere kant van die deur, hij lag maar te snurken daar in de inloopkast, met die knusse, tevreden snurkgeluidjes die ik altijd zo schattig vond als we op koude avonden tegen elkaar aan gekropen in hetzelfde bed lagen, alleen lagen we

nu niet meer in dezelfde kamer. En binnenkort zouden we ook niet meer onder hetzelfde dak liggen, zelfs niet onder dezelfde sterrenhemel. Het wilde er maar niet bij me in: hoe kon mijn echtgenoot onder deze omstandigheden slapen? Hoe was dat fysiek mogelijk? Ik was te opgefokt om zelfs maar te gapen. Stroomde de adrenaline niet ook door zijn aderen, werd hij er niet onrustig en schichtig van? Ik kon wel naar zijn deur brullen: Hoe kun jij daar slapen? Terwijl je niet weet hoe het is als je wakker wordt? Niets is meer zeker, snap je dat dan niet?

Hij was niet eens moe. Dat was het toppunt. Hij was niet degene die elke nacht op was. Ik bleef me maar met mijn hand in mijn elleboog slaan, als een junk die een ader probeert op te bollen, om te voorkomen dat ik iets doms deed. Zulke details komen nu pas weer boven. Het klinkt gestoord, maar dat was ik ook. Ik ijsbeerde voor de inloopkast terwijl ik mezelf in mijn arm sloeg en een beetje hijgde, scherp en oppervlakkig, alsof ik probeerde... ja, wat? Ik had nooit eerder het gevoel gehad dat ik mezelf niet in de hand had. Ik was nooit bang geweest voor wat ik zou kunnen doen. Ik hijgde van inspanning om niet te gaan schreeuwen, om mezelf niet iets aan te doen, om niet daar naar binnen te gaan en hem iets aan te doen. Ik wilde dat zó graag dat ik ervan kreunde. Hij moest weten wat hij in mijn wereld had aangericht. Ik ben maar een vrouw, bleef ik schor uitbrengen, verbijsterd, nauwelijks in staat om het te geloven. Mijn echtgenoot had me deze koude, harde waarheid getoond. Denk je dat je van wrok kunt sterven, Matroos? Niet op slag, maar na verloop van tijd? Kan het je cellen beschadigen en kanker veroorzaken? Je hart

verzwakken? Er waren momenten waarop ik zo veel wrok jegens mijn man koesterde dat ik vreesde dat het mijn dood zou worden. Tenzij ik hem eerst zou ombrengen. Moet je hem zien, ligt hij daar weer te slapen. Hij heeft de hele winter al geslapen. Hoe meer hij sliep, hoe razender ik werd. Hoe razender ik werd, hoe minder ik sliep. De eerste dagen knipperde ik steeds met mijn ogen, weet je dat nog? Soms lachte je en knipperde je terug, je dacht dat het een teken was dat we uitwisselden. Ik kneep mijn ogen dicht om de troebele laag te verdrijven die zich erop had gevormd. Die liet zich niet verdrijven. Ik nam me voor om de peertjes door sterkere te vervangen, maar denk je dat ik daaraan toekwam? Nu is de vertroebeling verdwenen. Die kwam gewoon door de uitputting, het lichaam moest de energie verdelen. Of zoiets. Weet ik veel. Luister maar niet naar mij. Zoals ik al zei: het was een beproeving en het spijt me dat degene die je in deze kwetsbare tijd van je leven het meest nodig had er zo beroerd aan toe was. Ik raakte een keer in de war toen ik mijn jas over een stoel in de keuken zag hangen. Ik greep naar mijn hoofd, en vroeg me af hoe ik daar kon zitten terwijl ik hier stond.

‘Mijn echtgenoot,’ zei ik, en ik deinsde terug van de deur van de inloopkast, alsof ik eindelijk de echte schurk van het stuk had ontmaskerd. Het was op een bepaalde manier net zo’n grote openbaring als de openbaring dat ik maar een vrouw was. ‘Mijn echtgenoot.’ Hoe vaker ik het zei, hoe vreemder de lettergrepen klonken, tot ze zich losmaakten van hun oorspronkelijke betekenis en het zelfstandig naamwoord vormden dat de indringer beschreef die in de plaats was gekomen van de man van wie ik hield.